

ДОКЛАД PR3.2

ДОКЛАД ЗА КУРСОВЕТЕ ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО НА
НИВО ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕЗЮМЕ	2
ПРОЕКТЪТ.....	2
КОНСОРЦИУМЪТ.....	3
ВЪВЕДЕНИЕ.....	4
КОНЦЕПТУАЛИЗИРАНЕ НА СОЦИАЛНОТО ИЗКЛЮЧВАНЕ	5
РОЛЯТА НА СОЦИАЛНИТЕ ИНКУБАТОРИ	7
КАЗУСИ НА ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛНИ ИНКУБАТОРИ	9
ЧОВЕШКАТА МРЕЖА ЗА БЕЗОПАСНОСТ - THSN (ИТАЛИЯ).....	9
TERN (ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО).....	11
ПРОЕКТ LIAISE (ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ).....	13
ПО-ДОБРО ИНКУБИРАНЕ - Better Incubation (ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ)	14
ПУЛС PULSE (ФРАНЦИЯ).....	15
RISE (ЗАПАДНИ БАЛКАНИ).....	18
SOY EMPRENDEDORA (ИСПАНИЯ – КОСТА РИКА).....	20
DO SCHOOL (ГЕРМАНИЯ).....	21
ELLAS LO BORDAN (ИСПАНИЯ).....	23
RETHINK IRELAND (ИРЛАНДИЯ).....	25
UPSOCIAL (ИСПАНИЯ).....	26
ASHOKA (ЕВРОПА)	27
YUNUS SOCIAL BUSINESS (ИСПАНИЯ, ФРАНЦИЯ И ГЕРМАНИЯ)	28
IMPACT HUB (ЕВРОПА).....	30
THE YOUNG FOUNDATION (ОБЕДИНЕНО КРАЛСТВО)	31
UNLTD (ОБЕДИНЕНО КРАЛСТВО).....	32
ЗАКЛЮЧЕНИЯ	34
БИБЛИОГРАФИЯ	37

РЕЗЮМЕ

Този документ предоставя анализ на европейските социални инкубатори за хора в риск от изключване. Докладът включва резюме, съдържание, информация за проекта, участващия консорциум и въведение в концептуализацията на социалното изключване. Той също така обсъжда ролята на социалните инкубатори и представя случаи на европейски социални инкубатори, като The Human Safety Net в Италия, TERN в Обединеното кралство и други. Докладът също така концептуализира социалното изключване, цитирайки определенията и измеренията на социалното изключване на ООН и Световната банка. Проектът има за цел да помогне на неправителствените организации да диверсифицират своите източници на доходи, да използват ново законодателство и възможности за работа и да овластят хората, изложени на риск от изключване, чрез предоставяне на обучение и наставничество. Консорциумът се състои от пет партньора с уникален опит в проекта.

ПРОЕКТЪТ

През последните десетилетия неправителствените организации се сблъскаха с последователни кризи, включително финансовата криза от 2008 г. и продължаващата пандемия от COVID-19. Тези събития обтегнаха техните финанси, тъй като публичното им финансиране намалява всяка година, а частната корпоративна подкрепа често е ненадеждна. За да осигурят устойчивост и да предложат нови услуги, НПО трябва да проучат нови модели за приходи, като например предлагане на предприемачески услуги на тези, които са изложени на риск от изключване.

Проектът DRAGGING се справя с тези предизвикателства, като създава резултати, които могат да бъдат трансформирани в услуги и инструменти за неправителствени организации и местни публични администрации. Той има за цел да преодолее пропастта между местните администрации и социалните организации, насърчавайки сътрудничеството и генерирайки бизнес възможности. Основните цели на проекта са следните:

- **Диверсифицирайте източниците на доходи:** Помогнете на неправителствените организации да диверсифицират своите източници на доходи, намалявайки зависимостта си от обществени средства.

- **Възползвайте се от новото законодателство и възможностите за работа:** Помогнете да се възползват от новото законодателство и възможностите за публично финансиране, за да генерирате доходи и възможности за работа.
- **Овластяване на хората, изложени на риск от изключване:** Осигурете обучение и наставничество на професионалисти, като ги оборудвате с умения в бизнес стратегията, финансите, маркетинга и др. Това обучение ще помогне за създаването на компании в сътрудничество с хора, изложени на риск от изключване, като се обърне внимание на основната им нужда от работа.

КОНСОРЦИУМЪТ

Екипът на Dragging е консорциум от пет партньора, всеки от които внася уникален опит в проекта:

- **FI Group:** Глобална консултантска компания, специализирана в управлението на финансирането на НИРДИ. Те се фокусират върху проектирането и прилагането на действия за подобряване на технологичното и икономическо развитие на компаниите, включително данъчни стимули за научноизследователска и развойна дейност и иновации и управление на публични субсидии.

- **PCG Polska:** Неразделна част от Public Consulting Group, с богат опит в сектори като образование, здравеопазване и социални грижи. Те ръководят проект за разпределение на безвъзмездни средства на Генератор на иновации за социални иновации в подкрепа на застаряващите общества.
- **The Rural Hub:** Асоциация в Ирландия, създадена за справяне с икономическите предизвикателства в селските райони. Те са специализирани в развитието на общността, социалното включване и използват творчески подходи и цифрови медийни ресурси за насърчаване на социалното сближаване.
- **Con Valores Association (ACV):** Организация с нестопанска цел, подкрепяща реинтеграцията на работното място и социалната икономика. Те подпомагат предприемачи, изложени на риск от изключване, и имат за цел да създадат устойчив модел за инкубация на малък бизнес.
- **APP с БЦ за МСП:** Агенция за регионално развитие с бизнес център за подпомагане на малки и средни предприятия в България, която активно участва в регионалното икономическо развитие, иновационни политики и различни планове и стратегии за развитие.

ВЪВЕДЕНИЕ

Социалните инкубатори се превърнаха в мощен инструмент в борбата срещу социалното изключване, предоставяйки подкрепа и ресурси на лица, изложени на риск от маргинализация. Тези иновативни организации играят решаваща роля в насърчаването на социалното включване и овластяването на тези, които са най-уязвими, като предлагат възможности за личностен и професионален растеж и в крайна сметка създават възможности за подобряване на цялостното им благосъстояние.

Социалното изключване е както процес, така и състояние, което обхваща широк набор от фактори като икономически, социални, културни и политически бариери, което пречи на индивидите или групите да участват пълноценно в социалния, икономически и политически живот и да отстояват правата си. По този начин разбирането и справянето със социалното изключване има потенциала да допринесе значително за дългосрочното намаляване на бедността чрез фокусиране върху понятията за уязвимост и способности (Frota, 2007).

В отговор на това предизвикателство социалните инкубатори се появиха като ориентиран към решения подход за предоставяне на целева подкрепа и ресурси. Поради това социалните инкубатори имат за цел да се справят с тези бариери, като предоставят благоприятна и подкрепяща среда за тези, които са изложени на риск от изключване, чрез персонализирани програми, ресурси и менторство. Като ги оборудват с необходимите умения, знания и мрежи, социалните инкубатори се стремят да премахнат бариерите, които допринасят за социалното изключване и да създадат по-приобщаващи общества за всички.

КОНЦЕПТУАЛИЗИРАНЕ НА СОЦИАЛНОТО ИЗКЛЮЧВАНЕ

Организацията на обединените нации (2016:18) определя социалното изключване като „състояние, в което индивидите не са в състояние да участват пълноценно в икономическия, социалния, политическия и културния живот, както и процеса, водещ до и поддържащ такова състояние“.

Според доклада на Световната банка от 2022 г. на Cuesta, López-Nova и Niño-Zarazúa (2022: 3), чиито констатации също са вкоренени и информирани от богат набор от съществуваща научна литература като Atkinson (1998), Sen (2000), Левитас (2006) и Хоф и Уолш (2018) – социалното изключване възниква от разнообразен набор от лишения, като цяло произтичат от три основни измерения. Първо, хората могат да бъдат изключени поради идентичности, които се отклоняват от установените норми и обичаи, като пол, възраст, раса, каста, етническа принадлежност, религия или политическа принадлежност. Второ, изключването може да е резултат от специфични обстоятелства, като принудително разселване поради конфликт или бедност, или виктимизация от насилие, основано на пола, особено в условия, където преобладават дискриминационни норми, закони и институции. Трето, хората в неравностойно социално-икономическо положение са изправени пред изключване поради ограничения достъп до пазара на труда, кредита и застраховките или ограничения в упражняването на политически права в резултат на ниско образование, безработица или бедност.

В европейски контекст се посочва, че след Договора от Амстердам през 1999 г. Европейският съюз е включил социалното изключване в рамката на своята социална политика. По-късни инициативи, като Лисабонската стратегия от 2000 г. за борба с бедността, препоръката от 2008 г. за включване на изключените от пазара на труда и

Планът за действие за Европейския стълб на социалните права от 2021 г., всички дават приоритет на намаляването на бедността и рисковете от социално изключване (Европейска комисия, 2021 г.).

Докато консенсусът относно най-критичните измерения на социалното изключване за глобалните емпирични анализи остава неуловим, има общо разбиране за неговата многоизмерна, динамична природа и релационните процеси, които водят до това явление. Наред с многопластовите си измерения, това също е реалност, в която различни участници допринасят, включително икономически сили, свързани с глобализацията, национални държави и техните институции и индивиди, чиито взаимодействия произвеждат резултати на различни нива, от местно до глобално, индивидуално до структурно.

Освен това си струва да се спомене, че естеството на социалното изключване е толкова динамично и променящо се, колкото появата на политически кризи, бедствия, конфликти, икономически сътресения или демографски преходи, което може да доведе до повишаване на рисковете от изключване и дискриминация сред слабо представените групи (европейски Комисията, 2021 г.).

В допълнение, трябва да признаем, че социалното изключване е дългосрочно и структурно. Следователно, в светлината на сложността и многостранния характер на социалното изключване, справянето с този проблем изисква иновативни и прагматични решения. Един такъв подход, който набира популярност, е разработването на социални инкубатори, които могат да помогнат за прилагането на стратегии за справяне със социалното изключване чрез проекти на местно ниво.

В следващия раздел ще се задълбочим в концепцията за социални инкубатори и ще проучим как те могат да служат като ценен инструмент в борбата със социалното изключване и насърчаването на по-приобщаващо общество.

РОЛЯТА НА СОЦИАЛНИТЕ ИНКУБАТОРИ

Тъй като предприемачеството се превърна в основен двигател на социалното и икономическо развитие, имаше скок в дейностите за подпомагане на предприемачеството.

В този контекст инкубаторите се очертах в челните редици на тези усилия, предлагайки широк спектър от услуги, като офис пространство, капитал, обучение и подкрепа, за подпомагане на стартиращи фирми и предприемачески екипи в стремежа им да оцелеят и проспират.

Hackett and Dilts цитирани в Sansone, Andreotti, Colombelli and Landoni, 2020: 122) дефинират инкубаторите като „предприятия, които улесняват развитието на фирмите на ранен етап чрез предоставяне на офис пространство, споделени услуги и бизнес помощ“.

Докато в литературата са изследвани различни видове инкубатори (Mian et al., 2016, цитирани в Sansone, Andreotti, Colombelli and Landoni, 2020: 124), социалните инкубатори остават сравнително недостатъчно проучени. Като по-нова концепция, все още липсва ясна дефиниция за социални инкубатори и съществуващите проучвания показват, че са необходими повече изследвания, за да се разбере по-добре тази нововъзникваща тема..

Rudy Aernoudt (2004) е един от първите, които използват термина социален инкубатор, заявявайки, че те предоставят същите услуги като другите инкубатори, но с различна мисия. Той описва техните цели като:

“[...] Да стимулира и подпомага развитието, растежа и приемствеността на компании, в които работят хора с нисък трудов капацитет. Целта е да се преодолее социалната пропаст чрез увеличаване на възможностите за заетост за хора с нисък капацитет за заетост, като хора с увреждания, бенефициенти на минимален гарантиран доход, нискоквалифицирани работници, дългосрочно безработни, имигранти, политически бежанци и др. (2004: 129).

По подобен начин Casasnovas и Bruno (2013: 180) описват социалните инкубатори като „програми, които поддържат процеса на мащабиране на организации, които основно се справят със социалните предизвикателства чрез иновативни и пазарно ориентирани решения“

Въпреки това, Lundgren и Yousefi (2017: 9) твърдят, че терминът за социален инкубатор на Aernoudt трябва вместо това да бъде обозначен като социален бизнес инкубатор, което показва неговия фокус върху самото бизнес развитие. Има обаче инкубатори, които имат различен подход към решаването на социални проблеми. Например, някои инкубатори

заобикалят междинната стъпка на инкубиране на предприятия и вместо това работят директно с лица, изпитващи проблема.

Тези автори въвеждат израза индивидуални инкубатори, за да опишат онези, които се фокусират върху директното инкубиране на индивиди. Насърчаването на индивидите да действат предприемачески е от полза не само за инкубатора и обществото, тъй като създаването на предприемаческа среда стимулира икономическия растеж и развитие, но също така може да изкорени социалната и институционалната празнота. Социалните инкубатори помагат както на микропредприемачите, така и на други лица, като отговарят на техните нужди и като разширение намаляват образователните, социалните и икономическите различия.

Следователно, ние разбираме социалните инкубатори като организации или програми, предназначени да подкрепят и подхранват растежа на социални предприятия, стартиращи фирми и инициативи, които се фокусират върху справяне със социални, екологични или общностни предизвикателства. Тези инкубатори предоставят ресурси, наставничество, обучение и възможности за работа в мрежа, за да помогнат на предприемачите и иноваторите да разработят и мащабират своите проекти с цел създаване на положително социално въздействие.

В обобщение, докато инкубаторите са широко проучени, социалните инкубатори са сравнително нова концепция, която изисква допълнителни изследвания. Те споделят прилики с традиционните инкубатори, но са специално фокусирани върху подпомагане на организации, които се справят със социалните предизвикателства и наемат лица с нисък капацитет за заетост. Тъй като социалното предприемачество продължава да расте, социалните инкубатори вероятно ще станат все по-важни за насърчаване на развитието на социално ръководени предприятия.

КАЗУСИ НА ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛНИ ИНКУБАТОРИ

За да изберем нашите казуси, започнахме с цялостно търсене на инкубатори. След това проучихме първоначалната извадка, за да определим дали отговарят на критериите за социални бизнес инкубатори въз основа на даденото определение. От тази прецизирана извадка анализирахме техните инкубационни подходи, за да идентифицираме най-разнообразните методи. И накрая, събрахме качествени данни от публично достъпни източници относно бизнес моделите и практиките на петнадесет добре установени социални бизнес и индивидуални инкубатори.

ЧОВЕШКАТА МРЕЖА ЗА БЕЗОПАСНОСТ - THSN (ИТАЛИЯ)

The Human Safety Net (THSN) е глобална инициатива, стартирана от Generali, водеща застрахователна компания, насочена към създаване на положително социално въздействие чрез овластяване на общности в неравностойно положение. Програмата се фокусира върху три основни области: подкрепа на семействата, отключване на потенциала на бежанците предприемачи и подпомагане на деца с ранно детско развитие.

- **За семейства:** Целта на тази програма е да подкрепи родителите в уязвими ситуации, като им предостави инструментите, знанията и ресурсите, необходими за осигуряване на възпитателна и подкрепяща среда за техните деца. Това се постига чрез семинари за родители, домашни посещения и обществени събития, които се фокусират върху ранното детско развитие, положителните родителски практики и значението на силната връзка родител-дете. През 2021 г. THSN разшири своята мрежа от семейни центрове, достигайки до над 5600 родители и деца в 22 държави. Тези центрове осигуряват семинари за родители, домашни посещения и обществени събития, фокусирани върху ранното детско развитие, положителните родителски практики и значението на силната връзка родител-дете. По време на пандемията от COVID-19 програмата адаптира подхода си, предлагайки онлайн ресурси и дистанционна поддръжка, за да осигури непрекъсната помощ на семейства в нужда.

- **За стартиращи предприятия на бежанци:** Тази програма се фокусира върху отключването на потенциала на предприемачите бежанци, като им предоставя необходимата подкрепа за установяване и развитие на техния бизнес. Human Safety Net предлага персонализирано бизнес обучение, менторство, достъп до мрежи и възможности за финансиране за бежанци с новаторски бизнес идеи. Чрез овластяване на бежанците да станат самодостатъчни, тази програма има за цел да насърчи социалното включване и икономическата интеграция. Програмата за бежанско предприемачество на Human Safety Net подкрепи 1100 бежанци в стартирането и развитието на техния бизнес през 2021 г. Като предлага персонализирано бизнес обучение, менторство, достъп до мрежи и възможности за финансиране, програмата има за цел да насърчи социалното включване и икономическата интеграция. В отговор на пандемията THSN предостави спешни безвъзмездни средства за подпомагане на бизнеса на бежанци, като същевременно предлага уебинари и онлайн ресурси, за да помогне на предприемачите да се адаптират към новия икономически пейзаж.
- **За новородени деца:** Тази инициатива има за цел да подобри живота на новородените в отделенията за интензивно лечение на новородени (NICU) чрез предлагане на специализирано обучение за здравни специалисти и инвестиране в съвременно медицинско оборудване. Програмата се стреми да намали детската смъртност и да подобри качеството на живот на недоносените и рисковите бебета, като същевременно предоставя подкрепа и насоки на техните семейства през този критичен период. През 2021 г. THSN продължи усилията си да подобри живота на новородените в отделенията за интензивно лечение на новородени (NICU), като предостави специализирано обучение на над 1000 здравни специалисти и инвестира в съвременно медицинско оборудване. Техният ангажимент за намаляване на детската смъртност и подобряване на качеството на живот на недоносените и рисковите бебета се разшири в 12 държави и достигна до над 6000 новородени и техните семейства.

Чрез комбинирането на тези три програми, The Human Safety Net има за цел да създаде предпазна мрежа за уязвими лица и семейства, като им дава възможност да преодоляват предизвикателствата, да отключат своя потенциал и в крайна сметка да трансформират живота си към по-добро.

През 2021 г. THSN представи общността THSN, цифрова платформа, насочена към насърчаване на връзки и ангажираност между бенефициенти, партньори и поддръжници чрез улесняване на обмена на знания, опит и най-добри практики. Тази инициатива допълнително демонстрира отдадеността на THSN за установяване на партньорства и сътрудничество, тъй като те работят в тясно сътрудничество с местни организации, експерти и доброволци, за да оптимизират въздействието на своите програми.

TERN (ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО)

TERN (Предприемаческата мрежа на бежанците) е организация, основана през 2016 г., посветена на овластяването и подкрепата на бежанците в Обединеното кралство да започнат и разширят собствен бизнес. Идеята произтича от признанието, че въпреки зараждащата се криза с принудителна миграция, която се случва по това време (особено след сирийския конфликт), европейските общества не успяват да включат ефективно бежанското население в обществото и местните общности.

Тяхната мисия е да дадат възможност на бежанците да преуспяват чрез силата на своите идеи и бизнес начинания, насърчавайки икономическата независимост, интеграцията и приноса на общността.

Основният фокус на TERN е върху подпомагането на предприемачите бежанци през различните етапи от тяхното бизнес пътуване. Те предлагат набор от услуги, включително достъп до финансиране, наставничество, персонализирана бизнес подкрепа и общност от съмишленици. Тяхната подкрепа помага на предприемачите бежанци да преодолеят предизвикателствата и бариерите, специфични за тяхното положение, което им позволява да създават успешен бизнес и да допринасят за своите местни общности.

Техният подход има за цел да преодолее три значителни препятствия, пред които са изправени предприемачите бежанци в Обединеното кралство:

- **Разпръснатото бежанско население** (без централен регистър или поддържащи организации). Предприемачите бежанци често нямат необходимите мрежи за популяризиране на своите марки, тъй като може да нямат приятели и семейство в Обединеното кралство, които да ги подкрепят. TERN се занимава с този проблем, като ги свързва с потенциални клиенти и стартира онлайн пазар за предприемачи бежанци, за да покажат своите продукти и услуги

- **The absence of local credit (or personal) history for refugees.** Липсата на кредит и капитал може да попречи на разрастването на бизнеса им. TERN работи, за да преодолее това предизвикателство и да помогне на предприемачите бежанци да осигурят финансовите ресурси, от които се нуждаят, за да успеят.
- **Тяхното ограничено познаване на нова култура и сложни бюрократични системи.** Accessing knowledge and adapting their previous experience to the UK market can be challenging due to isolation and unfamiliarity with local regulations and customer preferences. TERN helps bridge this gap by providing guidance on business registration, idea validation, and market competitiveness.

Тяхната 12-седмична програма (плюс други 12-седмични коучинг за финален растеж) включва три основни компонента:

1. **Включване в системата** - Този етап е фокусиран върху подпомагането на бежанците да генерират бизнес идеи, да идентифицират своя целеви пазар и да развият своите уникални точки за продажба.
2. **Инкубиране** На този етап TERN помага на бежанците да тестват техните бизнес концепции, да бъдат наставявани, да усъвършенстват идеите си и да валидират своите продукти или услуги с потенциални клиенти.
3. **Ускоряване на растежа** - TERN подкрепя бежанците в последния етап от стартирането на техния бизнес, включително регистриране на тяхната компания, достъп до финансиране и разработване на маркетингови стратегии.

Като насърчава силна мрежа от предприемачи и партньори бежанци, TERN насърчава положителна промяна в разказа около бежанците и насърчава по-приобщаваща, разнообразна и иновативна бизнес екосистема.

Освен това TERN се стреми да промени погрешните схващания около бежанците, като изтъква техния предприемачески потенциал и преформулира разказа от трудности към препитание. Организацията подчертава, че бежанците имат ценни умения и опит, които, ако бъдат подкрепени, могат да им помогнат да създадат бизнес и работни места в новите си общности.

Един ефективен начин за промяна на разказа е чрез демонстриране на успешните истории на бежанци, които са започнали бизнес в местните общности, вместо да се фокусира върху високопоставени примери като Стив Джобс или Майкъл Маркс. Онлайн пазарът на TERN, който включва бизнеси, ръководени от бежанци, позволява на хората директно да подкрепят тези предприемачи, насърчавайки по-положително възприемане на бежанците..

Чрез свързването на опита на бежанците с местното предприемачество, TERN има за цел да създаде по-приобщаваща среда и да промени начина, по който хората гледат на бежанците. Насърчаването на хората да подкрепят и купуват от бизнеси, притежавани от бежанци, в крайна сметка може да промени общественото мнение и да насърчи по-приобщаващо и разбиращо общество.

ПРОЕКТ LIAISE (ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ)

LIAISE (Свързване на участниците в инкубацията за приобщаващо и социално предприемачество) е проект, финансиран от Европейския съюз, в рамките на програмната рамка за заетост и социални иновации. Основната му цел е да насърчи приобщаващото и социално предприемачество в цяла Европа. LIAISE се фокусира върху овластяване и мобилизиране на организации за подкрепа на бизнеса (BSO), за да предложат ефикасна подкрепа на социални предприятия и потенциални предприемачи от слабо представени общности, като им помагат да осигурят финансови ресурси и да разширят бизнеса си.

Този проект е съвместно усилие между Европейската мрежа на центровете за бизнес и иновации (EBN), Impact Hub (IHUB) и Европейската асоциация за рискова филантропия (EVPA) – три водещи организации и мрежи, които се обединиха, за да стимулират системната промяна чрез подобряване на умения, методи и подходи на BSO в подпомагане на предприемачи и амбициозни предприемачи от различен социален произход.

Всеки от партньорите по проекта споделя една и съща визия и ценности, като същевременно внася допълващ се опит и уникален опит, които са от съществено значение за успеха на проекта. Освен това Caritas Еуропа допринася с ценен практически опит в работата с уязвими групи, като допълнително обогатява проекта.

Програмата на LIAISE е изградена върху два ключови елемента, програма за изграждане на капацитет за организации за подкрепа на бизнеса (BSO) и промяна на културната парадигма. Програмата признава, че чистото обучение и обмен на знания не са достатъчни за създаване на реално въздействие в инкубационната индустрия, тъй като инкубаторите и BSOs работят в рамките на по-големи регионални, национални и европейски екосистеми.

Проектът има за цел да насърчи предприемачеството и самостоятелната заетост като средство за създаване на възможности за работа, подобряване на развитието на уменията и да даде възможност на безработните и уязвимите лица да участват пълноценно в обществото и икономиката.

Със сътрудничеството на трите мрежи LIAISE работи за промяна на парадигмата в индустрията, като гарантира, че инкубационните услуги са интегрирани в по-приобщаваща и ориентирана към въздействието екосистема, за да разширят обхвата си до приобщаващо и социално предприемачество. Проектът има за цел да помогне на слабо представените групи да получат достъп до финансови ресурси и да повишат оцеляването и растежа на техния бизнес.

ПО-ДОБРО ИНКУБИРАНЕ - BETTER INCUBATION (ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ)

Better Incubation е инициатива, финансирана от Европейската комисия, ръководена от проекта LIAISE. В съответствие с визията на проекта, тази инициатива има за цел да въведе системна промяна чрез доближаване на услугите за инкубация и подкрепа на бизнеса до обществото.

Better Incubation се стреми да развие предприемачеството като значимо решение на социални, екологични и икономически проблеми в Европа. Тя има за цел да предостави приобщаващи възможности за самостоятелна заетост и създаване на работни места на слабо представените групи, което им позволява да участват пълноценно в обществото и икономиката.

Better Incubation предлага серия от възможности за изграждане на капацитет и работа в мрежа, които са организирани по 4 ключови стълба в рамките на проекта LIAISE:

1. **Изграждане на капацитет:** Предоставяне на BSO на знания и инструменти за пилотни инкубационни програми за социални и приобщаващи предприемачи чрез разработването на 5 тематични общности на практика (CoP) и предоставяне на онлайн програма за изграждане на капацитет на BSO.
2. **Промяна на културната парадигма:** Проектът има за цел да включи различни заинтересовани страни в разработването на по-приобщаваща и фокусирана върху въздействието екосистема. Партньорите ще гарантират, че резултатите от проекта са изпълнени и валидирани от национални и европейски участници в екосистемит.
3. **Рамка за оценка на въздействието за инкубационни програми:** Проектът има за цел да разработи, прототипира и приложи обща рамка за оценка за оценка и измерване на въздействието на инкубационните програми, провеждани от участващите членове на проекта.
4. **Мобилизиране и съюзи на заинтересованите страни:** Осигуряване на сплотена комуникация и широко разпространение на резултатите от проекта в трите мрежи. Освен това проектът се стреми да насърчи дългосрочни партньорства между ключови заинтересовани страни в сферата на подкрепата за социално и приобщаващо предприемачество, с цел непрекъснато подобряване на практиките и помощта, предоставяна от основните инкубатори и други BSO.

ПУЛС PULSE (ФРАНЦИЯ)

PULSE е сдружение, създадено през 2006 г., чиято мисия е да подкрепя и насърчава предприемачеството като лост за приобщаващо и устойчиво развитие. Основано с убеждението, че всеки може да стане актьор на промяната, PULSE насърчава в 18-те държави, в които е активен, достъпността до предприемачеството и неговото финансиране чрез действия за повишаване на осведомеността и програми за подкрепа.

PULSE управлява няколко инкубационни обекта в Африка и Европа, включително Lab'ess (Тунис), Oribi (Южна Африка), Jógjêf (Сенегал) и PULSE Montreuil (Франция). Всяка година повече от 500 ръководители на проекти са подпомогнати в стартирането и развитието на своята дейност..

PULSE Montreuil участва активно в подкрепа на различни предприемачески инициативи, които се фокусират върху различни социални и екологични теми. Някои от тези области включват:

- **Предприемачеството на бежанците:** Pulse Group подпомага предприемачи, които са бежанци, като им помага да развият бизнеса си и да се интегрират в икономиките на приемащите страни. Тази подкрепа може да насърчи икономическата независимост, социалното включване и да създаде възможности за работа както за предприемачите, така и за техните общности. Тяхната програма, #tempo, има за цел да направи предприемачеството достъпно за бежанците във Франция. Чрез създаването на екосистеми и разгръщането на специализирани пътища за подкрепа в различни региони, #tempo има за цел да улесни развитието на предприемачески идеи и проекти, ръководени от бежанци, като им предостави необходимите инструменти и връзки, за да вдъхнат живот на своите идеи. Целта на програмата е да даде възможност на 40 амбициозни предприемачи бежанци да утвърдят своите идеи и да предостави на 25 от тях подкрепа за стартиране на техния бизнес.
- **Предприемачеството на жените:** Pulse Group популяризира бизнеси, ръководени от жени, като предлага персонализирана подкрепа и ресурси на жени предприемачи, като се стреми да преодолее разликата между половете в предприемачеството и да даде възможност на жените да постигнат икономически успех. Работейки както в Марсилия, така и в Ил дьо Франс и в сътрудничество с местни партньори, #EllesEnsemble има за цел да подкрепи жените, които са далеч от предприемачеството, особено по-младото поколение или тези, които живеят в приоритетни райони (QPV). Чрез тази програма PULSE се стреми да улесни появата на социално и екологично въздействащи проекти, ръководени от жени

- **Предприемачеството на +45:** Признавайки потенциала и опита на по-възрастните предприемачи, Pulse Group подкрепя лица на възраст 45 и повече години при стартирането или разрастването на техния бизнес, използвайки уменията им и използвайки техните уникални перспективи. Тяхната инициатива, #NouveauCap, е програма за подкрепа, предназначена за лица над 45 години, които желаят да придадат нов смисъл на кариерата си, като изследват възможностите, предоставени от предприемачеството с въздействие. Програмата предлага сесии за вдъхновение, обучение, индивидуални насоки и личностно развитие, всичко това безплатно. Тя има за цел да помогне на участниците да преминат от идея към действие, давайки нова посока на кариерата си.
- **Кръгова икономика:** насърчава проекти, които се фокусират върху кръговата икономика, насърчавайки ефективността на ресурсите, намаляването на отпадъците и устойчивите практики. Като подкрепят бизнеса в тази област, те допринасят за едно по-екологично и икономически жизнеспособно бъдеще. #LaSaisonCirculaire е 6-месечна инкубационна програма, насочена към ръководители на проекти в кръговата икономика. Целта е да се ускори екологичният и икономически преход чрез насърчаване на идентифицирането и разработването на проекти, които се фокусират върху стълбовете на кръговата икономика. Тази програма предлага инкубационна програма за своите победители, съчетавайки опита на PULSE в социалната и солидарна икономика (SSE) със знанията на SUEZ (компания за комунални услуги, която работи предимно в секторите за управление на водата и отпадъците) за процесите на кръговата икономика. PULSE и SUEZ разработиха тази програма, за да имат регионално въздействие в Ил дьо Франс, особено в района на Сена Сен Дени.
- **Проекти за солидарност:** #LaSaisonSolidaire е 6-месечна инкубационна програма за ръководители на проекти, отговарящи на един или повече въпроси на солидарността (насърчаване на заетостта и интеграцията, изграждане на по-приобщаващо общество, укрепване на социалните връзки и гражданска ангажираност). Основната цел на #LaSaisonSolidaire е да предостави на участващите предприемачи оптимални условия за стартиране и ускоряване на техните въздействащи проекти. Това се постига чрез комбинация от коучинг, обучение, наставничество, сесии за вдъхновение и възможности за личностно развитие. Програмата има значително влияние в региона Ил дьо Франс, с особен акцент върху териториите Сена Сен Дени.

RISE (ЗАПАДНИ БАЛКАНИ)

Проектът RISE (Регионален инкубатор за социални предприемачи) е фокусиран върху подкрепата на социалното предприемачество в Западните Балкани. Проектът отчита уникалните нужди на региона, както и неговия исторически и политически контекст, за да насърчи помирението.

RISE се финансира от Френската агенция за развитие (AFD), Европейския съюз и Регионалната служба за младежко сътрудничество на Балканите (RYCO). Координиращият консорциум включва RYCO, Френско-германската младежка служба (OFAJ), Младежка мрежа за Югоизточна Европа (SEEYN) и PULSE (Groupe SOS)..

Местното изпълнение на проекта RISE се осъществява от социални инкубатори в региона, като ARNO (Северна Македония), Nesto Vise (Босна и Херцеговина), Yunus Social Business Balkans (Албания), Smart Kolektiv (Сърбия), IEC Technopolis (Черна гора).) и Балкан Грийн Фондация (Косово*).

Основната цел на проекта RISE е да отговори на жизненоважна нужда в Западните Балкани чрез насърчаване на помирението сред младежите в региона чрез социално предприемачество. Като се има предвид регионалният му фокус, проектът има за цел да увеличи трансграничните взаимодействия около социалното предприемачество през тригодишната си продължителност и след това.

Основните цели на проекта RISE включват:

- **Повишаване на капацитета на екосистемата на социалното предприемачество:** Тази цел се фокусира върху местни поддържащи структури (RISE инкубатори), които насърчават иновативни и социални проекти, както и ръководители на проекти.
- **Насърчаване на помирението чрез социално предприемачество:** Създаването на благоприятна среда за развитието на предприемачески проекти е от съществено значение. Повишаването на осведомеността за социалното предприемачество в обществата на Западните Балкани е критичен аспект на проекта, предназначен да култивира динамична и информирана общност от млади социални предприемачи.

RISE Journey е специално разработена програма за подкрепа за млади хора, които правят промени в региона на Западните Балкани. Тя има за цел да им помогне да развият въздействащите си идеи в устойчив социален бизнес. Програмата се изпълнява от шест местни инкубатора от различни части на региона. RISE Journey се състои от няколко стъпки:

- **Семинар по дизайн мислене:** Участниците научават за социалното предприемачество и дизайнерското мислене, интерактивна сесия, базирана на пет етапа: емпатия, дефиниране, идея, прототип и тест.
- **Покана за проекти:** Млади хора на възраст от 18 до 35 години от Западните Балкани се насърчават да кандидатстват за RISE Journey със своите идеи за положително въздействие.
- **Идейна фаза:** Местният инкубатор помага за трансформирането на идеите в устойчиви социални бизнес модели чрез обучения, семинари и взаимодействия с други проекти в региона.
- **Демо ден:** Участниците представят своите проекти пред жури, което избира най-добрите социални проекти, които да се присъединят към инкубационната програма.
- **RISE Bootcamp:** 6-дневно събитие за обмен на знания и идеи, работа в мрежа и участие в сесии като партньорско обучение, създаване на прототипи и обучение за развитие на социален бизнес.
- **Програма за регионална мобилност:** Участниците получават грант за бизнес развитие и мобилност, за да пътуват из региона, да се свързват с връстници и опитни бизнеси и да споделят научените уроци.
- **Форум RISE:** Среща на участници в RISE и ключови участници в социалното предприемачество в региона за обсъждане на състоянието на социалното предприемачество, най-добрите практики и европейските инициативи.
- **Общността на RISE Alumni:** Завършилите програмата се присъединяват към общността на RISE Alumni, споделяйки успехи и възможности с всички поколения Risers.

Една от ключовите мотивации зад проекта RISE беше високото ниво на безработица сред младите хора в Западните Балкани, заявява координаторът на проекта на RISE Адриен Деллаби (Sermaxhaj, 2021), което е сред най-високите в света. Пазарите на труда в региона все още са разделени и има значително място за подобряване на междурегионалната мобилност и обмен.

От друга страна, въпреки че е постигнат напредък в участието на младите хора в процесите на вземане на решения, то все още изостава от нивото на младежко участие, наблюдавано в страните от ЕС.

Като се имат предвид тези предизвикателства, развитието на социалното предприемачество, иницирано от целевата група, е ефективно решение за борба с младежката безработица и за справяне със социалните и екологични проблеми в региона. Проектът RISE има за цел да даде възможност на младите хора да станат създатели на промените и да стимулират устойчив растеж на социалния бизнес, като по този начин насърчават помирието и регионалното сътрудничество.

SOY EMPRENDEDORA (ИСПАНИЯ – КОСТА РИКА)

„Soy Emprendedora“ е проект, създаден през май 2020 г., за да предостави подкрепа на жени предприемачи и собственици на бизнес в Коста Рика, които разчитат на своя бизнес за препитанието си. Като страничен ефект от пандемията и приетите здравни мерки, тези жени видяха значително въздействие върху доходите си, като някои дори претърпяха закриване на начинанията си.

Проектът беше реализиран във всички региони на страната, финансиран от Испанската агенция за международно сътрудничество за развитие (AECID) и изпълнен от Националния женски институт (INAMU) и Фонда на ООН за населението (UNFPA)

Тази инициатива има за цел да насърчи равенството между половете, да намали разликата между половете на пазара на труда и да насърчи икономическия растеж. Програмата се фокусира върху подобряването на техническите, дигиталните и предприемаческите умения на жените, като в крайна сметка повишава тяхната самодостатъчност и финансова независимост.

Процесът на обучение се проведе от септември 2021 г. до юни 2022 г., период, в който 276 жени от цялата страна успяха да подобрят някои аспекти на своя бизнес, например процесите на разпространение в социалните мрежи. Други жени успяха да укрепят начинанието и имиджа на продукта или формализираха начинанието.

Темите на обучението включваха разговори по вътрешна логистика, външна логистика, инфраструктура, закупуване, следпродажбено обслужване, човешки ресурси и операции..

Участниците в този процес на обучение и придружаване включваха: жени глави на домакинства с активен продуктивен бизнес преди пандемията и/или по време на пандемията; жени с отговорности за полагане на грижи; предприемачи/бизнесдами, наели персонал с акцент върху наемането на жени; и предприемачи/бизнес дами, които са ръководили бизнеса в производствените дейности, които са били най-засегнати от кризата, като агроиндустрия, услуги, текстил, занаяти, земеделие и животновъдство, търговия и туризъм. Учебният процес се проведе от школата на Висшето училище по администрация на Националния университет.

Крайният продукт на проекта беше създаването на уебсайта на Soy Emprendedora www.soyemprendedora.inamu.go.cr , който съдържа поредица от видеоклипове и документи, които предоставят насоки въз основа на нуждите на тези жени (и като цяло на тези), които желаят да започнат и формализират бизнес, така че да могат да намерят на едно място практически съвети как да го направят.

DO SCHOOL (ГЕРМАНИЯ)

DO School е международна организация с нестопанска цел, която се фокусира върху овластяването и вдъхновяването на хората да станат целенасочени лидери, предприемачи и дейци на промяната. Неговата мисия е да създаде по-справедлив, устойчив и иновативен свят чрез насърчаване на екосистема на сътрудничество и учене.

Основана в Германия, DO School работи на различни места по света, предлагайки набор от програми, събития и инициативи, предназначени да развият уменията и мисленето, необходими за справяне с глобалните предизвикателства. Техният подход съчетава практическо обучение, менторство и партньорска подкрепа, за да помогне на участниците да превърнат идеите в действие.

DO School обединява видни организации, уважавани експерти и надарени предприемачи, ориентирани към въздействието, за да усъвършенстват иновативните идеи и бързо да ги трансформират в нови продукти, процеси и услуги. Като вдъхновява дълбоки културни промени, DO School насърчава еволюцията на хората, бизнеса и обществото като цяло. Крайната цел е да създадем не само по-добър бизнес, но и по-добър свят за всички.

Основни характеристики на DO School:

- **Иновативни програми:** DO School предлага разнообразие от програми като стипендии, семинари и инкубатори, съобразени с различни етапи на лично и професионално развитие. Тези програми често се фокусират върху теми като социално въздействие, устойчивост и предприемачество.
- **Глобална мрежа:** Участниците в програмите на DO School стават част от разнообразна и глобална мрежа от съмишленици, организации и възпитаници. Тази мрежа насърчава сътрудничеството и предоставя възможности за работа в мрежа и бъдещи партньорства.
- **Експертно наставничество:** DO School свързва участниците с опитни ментори и експерти от индустрията, които могат да осигурят ценни насоки, прозрения и подкрепа в преследването на техните цели.
- **Практическо обучение:** DO School набляга на ученето чрез преживяване, което дава възможност на участниците да прилагат знанията и уменията си в ситуации от реалния свят. Това помага за задълбочаване на разбирането и гарантира, че резултатите от обучението са практични и уместни.
- **Фокус върху въздействието:** Основната философия на DO School е съсредоточена върху създаването на осезаемо, положително въздействие върху обществото и околната среда. Участниците се насърчават да мислят критично за последствията от своите действия и да разработват решения, които се справят с належащите глобални предизвикателства.

Като предлага тези ресурси, DO School има за цел да даде възможност на хората и организациите да създадат по-добро бъдеще за всички.

ELLAS LO BORDAN (ИСПАНИЯ)

Ellas lo bordan е проект за социално предприятие, който работи под егидата на програмите за социално включване на Фондация Манреса, които принадлежат на Обществото на Исус. Създадена през 2017 г. в квартал Entrevías в Мадрид, нейната основна цел е да предостави професионални умения на жени, изложени на риск от изключване от пазара на труда поради тяхното образование или лични и семейни обстоятелства.

В основата на този процес на трансформация е работилница за текстил, където жените получават техническо обучение в занаят, като същевременно подобряват многостранните си умения в подкрепа на социалната и професионална интеграция. Цялата работна сила се състои от жени, като компанията се фокусира върху текстилното производство и предлага стандарти за качество над средните за пазара.

Новодошлите в *Ellas lo Bordan* преминават двумесечно интензивно обучение, преди да се присъединят към работилницата, където екип от текстилни експерти наблюдава операциите и услугите за производство на висококачествени продукти, съобразени с индивидуалните нужди на клиента..

Компанията също така се фокусира върху устойчивостта и процесите на кръговата икономика, създавайки различни продукти от рециклирани тъкани, включително покривки, престилки, чанти и картодържатели. Този подход насърчава личното израстване, допринася за местното развитие и предлага алтернатива за отговорно пазаруване за социална трансформация.

Уникалният модел на *Ellas lo bordan* комбинира икономическа дейност със социално въздействие, като набляга на достойнството, равенството и сътрудничеството. Като насърчават иновативни, креативни и уважителни методологии, те улесняват автономността на жените, които наемат, и създават пространство за срещи без дискриминация. Този подход с тройно въздействие – икономическо, социално и екологично – ги отличава като устойчива производствена компания, посветена на социалната трансформаци.

Както разгледахме, всички тези инициативи, проекти, програми и инкубатори споделят едни и същи елементи, които включват:

- **Фокус върху социалното въздействие:** За разлика от традиционните бизнес инкубатори, социалните инкубатори дават приоритет на проекти и начинания, които се стремят да разрешат социални проблеми или да отговорят на нуждите на общността. Тяхната основна цел е да създават социална стойност, а не да се фокусират единствено върху финансовите печалби.
- **Обучение и изграждане на капацитет:** Социалните инкубатори предоставят образователни програми и семинари, за да помогнат на участниците да развият основни умения за управление на социално предприятие, като бизнес планиране, маркетинг, финансово управление и измерване на въздействието.
- **Менторство и насоки:** Опитни професионалисти, често от сектора на социалното предприемачество или нестопански сектори, предлагат насоки, съвети и подкрепа на участниците в социалния инкубатор. Това наставничество помага на предприемачите да преодоляват предизвикателствата и да вземат информирани решения, докато разработват своите проекти.
- **Възможности за работа в мрежа:** Социалните инкубатори създават възможности за участниците да се свързват със съмишленици, потенциални партньори, инвеститори и други заинтересовани страни в екосистемата за социално въздействие. Това им помага да изградят силна мрежа за поддръжка и да си сътрудничат по проекти.
- **Финансиране и ресурси:** Социалните инкубатори могат да предоставят първоначално финансиране, грантове или друга финансова помощ в подкрепа на развитието и растежа на социалните предприятия. Освен това те могат да предложат ресурси като офис пространство, оборудване или техническа поддръжка, за да помогнат на участниците да осъществят идеите си.

- **Застъпничество и осведоменост:** Социалните инкубатори играят важна роля за повишаване на осведомеността относно социалното изключване и насърчаване на значението на социалните иновации. Те се застъпват за приобщаващи политики и създават възможности за диалог между политиците, социалните предприемачи и общностите в неравностойно положение. Това спомага за създаването на по-приобщаващо и справедливо общество.

RETHINK IRELAND (ИРЛАНДИЯ)

Rethink Ireland е организация с нестопанска цел, която подкрепя социални предприемачи и иновативни проекти, които имат потенциала да създадат положително социално въздействие в Ирландия. Rethink Ireland предоставя финансиране, наставничество и подкрепа на социални предприятия, благотворителни организации и нестопански организации чрез набор от програми и инициативи.

Основната програма за финансиране на Rethink Ireland е Фондът за развитие на социалните предприятия /Social Enterprise Development Fund/, който предоставя безвъзмездни средства и подкрепа за социални предприятия на всички етапи на развитие. Rethink IRELAND също управлява Фонда за способност за работа /Ability to Work Fund/, който осигурява финансиране на организации, работещи в подкрепа на хората с увреждания в работната сила, и Фонда за образование на деца и младежи /Children and Youth Education Fund/, който подкрепя иновативни проекти, насочени към подобряване на образованието и възможностите за деца и млади хора в Ирландия .

В допълнение към своите програми за финансиране, Rethink Ireland също така предоставя обучение, наставничество и подкрепа на социалните предприемачи чрез своята програма Академия за социални предприемачи /Academy for Social Entrepreneurs/. Тази програма предлага шестмесечен курс, който помага на социалните предприемачи да развият своите идеи, да изградят своите умения и да създадат устойчив бизнес, който има положително социално въздействие.

Като цяло Rethink Ireland се ангажира да насърчава социалните иновации и предприемачеството в Ирландия и да подкрепя иновативни проекти и организации, които работят за създаване на положителна социална промяна в своите общности.

UPSOCIAL (ИСПАНИЯ)

UpSocial е организация с нестопанска цел, базирана в Испания, която предоставя подкрепа и ресурси на социални предприемачи и организации, работещи за създаване на положително социално въздействие в техните общности. Организацията е основана през 2013 г. с цел насърчаване на социалните иновации и предприемачеството в Испания и извън нея.

Основният фокус на UpSocial е върху предоставянето на обучение, наставничество и финансова подкрепа на социалните предприемачи, с цел да им помогне да развият устойчив и мащабируем бизнес, който има положително социално въздействие. Организацията управлява набор от програми и инициативи, включително инкубационна програма за социални предприятия, социален инвестиционен фонд и менторска програма, която обединява социални предприемачи с опитни бизнес лидери.

В допълнение към работата си със социални предприемачи, UpSocial също си сътрудничи с редица партньори, включително корпорации, фондации и университети, за насърчаване на социалните иновации и предприемачеството по-широко. Организацията има силен фокус върху измерването на въздействието и работи в тясно сътрудничество със своите партньори за проследяване и оценка на социалното въздействие на своите програми и инициативи.

Като цяло UpSocial се ангажира да изгради по-приобщаваща и устойчива икономика чрез социално предприемачество и иновации и да подкрепя лица и организации, които работят за създаване на положителна социална промяна в своите общности.

Работата на UpSocial е организирана в пет направления на действие:

1. **Иновации:** UpSocial подкрепя социалните новатори в разработването и прилагането на нови идеи и решения на социални проблеми. Той предоставя ресурси, менторство и възможности за работа в мрежа, за да помогне на социалните предприемачи и организации да разработят иновативни бизнес модели, продукти и услуги, които се справят със социалните и екологичните предизвикателства.

2. **Изграждане на капацитет:** UpSocial предоставя подкрепа за изграждане на капацитет на социални предприемачи и организации, за да им помогне да укрепят своите операции и да постигнат по-голямо въздействие. Това включва предоставяне на обучение и обучение по теми като финансово управление, маркетинг и стратегическо планиране.
3. **Мащабиране:** UpSocial помага на социалните предприемачи и организации да мащабират въздействието си, като предоставя достъп до финансиране, менторство и други ресурси. Той също така помага на социалните иноватори да идентифицират и да се ориентират в нови пазари, партньорства и възможности за растеж.
4. **Политики:** UpSocial работи за насърчаване на политики, които подкрепят социалните иновации и социалното предприемачество. Това включва провеждане на изследвания на най-добрите практики в социалните иновации и застъпничество за политики, които създават по-благоприятна среда за социалните предприемачи.
5. **Учене:** UpSocial вярва във важността на ученето и споделянето на знания в пространството за социални иновации. Провежда проучвания и събира данни за тенденциите и най-добрите практики в социалните иновации и споделя това знание със своята общност от социални иноватори и заинтересовани страни, за да насърчи сътрудничеството и обучението в целия сектор.

ASHOKA (ЕВРОПА)

Ashoka е глобална организация с нестопанска цел, която подкрепя социални предприемачи и дейци на промяната по целия свят, включително в Европа. Работата на Ашока в Европа е фокусирана върху идентифицирането и подкрепата на социални предприемачи, които разработват иновативни решения на социални и екологични проблеми, както и върху създаването на по-подкрепяща екосистема за социалното предприемачество в целия регион.

Един от ключовите начини, по които Ashoka подкрепя социалните предприемачи в Европа, е чрез идентифициране и подбор на стипендианти на Ashoka, които са социални предприемачи с опит в успеха в създаването и прилагането на иновативни решения на социални проблеми. Веднъж избран, Ashoka предоставя на своите стипендианти набор от ресурси, включително финансова подкрепа, наставничество и достъп до глобална мрежа от връстници и поддръжници. Ashoka работи и за свързване на своите стипендианти с други заинтересовани страни, като политици, бизнес лидери и организации на гражданското общество, за да им помогне да постигнат по-голямо въздействие.

Ashoka работи също и за създаването на по-благоприятна екосистема за социалното предприемачество в Европа. Това включва застъпничество за политики, които подкрепят социалните иновации и промяна и насърчаване на сътрудничеството между социалните предприемачи и други заинтересовани страни в региона. Ashoka също така провежда изследвания върху социалното предприемачество и споделя най-добрите практики със своята мрежа от социални предприемачи и поддръжници..

В допълнение към работата си в подкрепа на социалните предприемачи, Ashoka също така провежда програми и инициативи за насърчаване на социалните иновации и промяната в цяла Европа. Например, инициативата на Ashoka „Changemaker Schools“ работи с училища в целия регион, за да насърчи социалното и емоционално обучение и да помогне на учениците да развият уменията и начина на мислене, необходими, за да станат дейци на промените в своите общности..

YUNUS SOCIAL BUSINESS (ИСПАНИЯ, ФРАНЦИЯ И ГЕРМАНИЯ)

Yunus Social Business (YSB) е организация с нестопанска цел, основана от лауреата на Нобелова награда за мир професор Мохамед Юнус през 2011 г. YSB работи за насърчаване на социалното предприемачество и за създаване на устойчиви решения на някои от най-належащите социални проблеми в света.

YSB се фокусира върху подкрепата на социални предприемачи, които разработват иновативни и устойчиви бизнес модели, които имат положително въздействие върху обществото.

Yunus Social Business (YSB) има присъствие в няколко европейски страни, включително Германия, Франция и Испания. В Европа YSB работи в подкрепа на социални предприемачи, които разработват иновативни решения за някои от най-належащите социални и екологични проблеми в региона

Един от ключовите начини, по които YSB подкрепя социалните предприемачи в Европа, е чрез предоставяне на първоначално финансиране и друга финансова подкрепа. YSB работи със социални предприемачи за разработване и усъвършенстване на техните бизнес модели и след това предоставя финансиране, за да им помогне да стартират бизнеса си. YSB също така предоставя менторство и други ресурси, за да помогне на социалните предприемачи да разширят своя бизнес и да увеличат въздействието си.

YSB също работи за създаване на партньорства с корпорации, правителства и други организации в Европа за насърчаване на социалното предприемачество и социалния бизнес. Тези партньорства спомагат за създаването на по-благоприятна среда за социалните предприемачи, като предоставят достъп до ресурси като финансиране, менторство и възможности за работа в мрежа.

В допълнение към работата си в подкрепа на социалните предприемачи, YSB също така провежда изследвания и застъпничество относно социалното предприемачество и социалния бизнес в Европа. Работи за повишаване на осведомеността за значението на социалното предприемачество и за насърчаване на политики и практики, които подкрепят растежа на сектора на социалното предприемачество в Европа.

IMPACT HUB (ЕВРОПА)

Impact Hub е глобална мрежа от социални бизнес инкубатори и споделени пространства, които подкрепят социални предприемачи и хора, които правят промени по целия свят. Impact Hub е основана през 2005 г. в Лондон и оттогава се разраства до мрежа от над 100 Impact Hub в повече от 50 държави.

В Европа Impact Hub има силно присъствие, с Impact Hubs в градове като Берлин, Амстердам, Виена и Мадрид, наред с други. Всеки Impact Hub предоставя споделено пространство, където социалните предприемачи и дейците на промяната могат да работят, да си сътрудничат и да работят в мрежа с хора с подобно мислене. В допълнение към споделеното пространство, Impact Hubs предоставят и набор от ресурси за подкрепа на социалните предприемачи, включително менторство, обучение и достъп до финансиране.

Фокусът на Impact Hub е върху насърчаването на социалните иновации и предприемачеството. Той предоставя подкрепа на социални предприемачи, които разработват иновативни решения на социални и екологични проблеми и има за цел да създаде по-благоприятна екосистема за социалното предприемачество по света.

Impact Hub също така провежда програми и инициативи за насърчаване на социалното предприемачество и социалните иновации. Например, Impact Hub Fellowship е програма, която предоставя финансиране и подкрепа на социални предприемачи, които разработват иновативни решения на социални проблеми. Impact Hub също така провежда ускорителни програми и хакатони в подкрепа на социалните предприемачи на различни етапи от тяхното предприемаческо пътуване.

Като цяло работата на Impact Hub в Европа е фокусирана върху създаването на по-подкрепяща екосистема за социалното предприемачество и върху подкрепата на социалните предприемачи, които разработват иновативни решения на социални и екологични проблеми. Нейната мрежа от споделени пространства и социални бизнес инкубатори осигуряват платформа за сътрудничество, иновации и въздействие в Европа и по света

THE YOUNG FOUNDATION (ОБЕДИНЕНО КРАЛСТВО)

Young Foundation е базирана в Обединеното кралство организация за социални иновации, основана през 1954 г. от социалния предприемач Майкъл Йънг. Неговата мисия е да създава и поддържа социални иновации, като дава възможност на хората и организациите да разработват и прилагат нови идеи, които се справят с някои от най-належащите социални предизвикателства на нашето време..

Един от ключовите начини, по които The Young Foundation подкрепя социалните иновации, е чрез нейните изследователски и мисловни лидерски дейности. Те провеждат изследвания и анализи по социални въпроси, проучват иновативни решения и разработват нови прозрения за това как социалните проблеми могат да бъдат адресирани.

Young Foundation също работи в партньорство с правителството, бизнеса и организациите на гражданското общество за насърчаване на социалните иновации и подкрепа за развитието на ефективни политики и практики. Те са работили по редица социални въпроси, включително здравеопазване, образование, заетост и развитие на общността.

Young Foundation работи като социален инкубатор, подкрепяйки социални предприемачи и социални предприятия да развиват своите идеи и да увеличат въздействието си. Те предоставят набор от услуги и ресурси, за да помогнат на тези организации, включително финансиране, наставничество, обучение и възможности за работа в мрежа.

Young Foundation предоставя набор от услуги за подкрепа на социалните предприемачи, за да им помогне да развият своите идеи и да увеличат своето въздействие. Ето някои от начините, по които те помагат на социалните предприемачи:

- **Финансиране:** Young Foundation предлага възможности за финансиране и инвестиции на социални предприемачи, включително начално финансиране и рисков капитал. Те също така помагат на социалните предприемачи да получат достъп до други източници на финансиране, като безвъзмездни средства и заеми.
- **Наставничество и коучинг:** Young Foundation предоставя лично наставничество и коучинг на социалните предприемачи, като им помага да развият своите умения и знания и да преодолеят всички предизвикателства, пред които могат да се изправят.

- **Обучения и семинари:** The Young Foundation предлага обучения и семинари по редица теми, включително бизнес планиране, маркетинг, набиране на средства и измерване на въздействието.
- **Възможности за работа в мрежа:** Young Foundation предоставя възможности на социалните предприемачи да се свързват помежду си, както и с инвеститори, политици и други заинтересовани страни в екосистемата за социални иновации.
- **Инкубационно пространство:** Young Foundation предоставя инкубационно пространство за социални предприемачи, като им дава достъп до офис пространство, зали за срещи и други ресурси, от които се нуждаят, за да развият своите организации.
- **Проучвания и прозрения:** Young Foundation провежда проучвания и предоставя прозрения за социални проблеми и нововъзникващи тенденции в социалните иновации, като помага на социалните предприемачи да бъдат в течение и информирани.

UNLTD (ОБЕДИНЕНО КРАЛСТВО)

UnLtd е водещ базиран в Обединеното кралство социален инкубатор и благотворителна организация, която подкрепя социални предприемачи, които работят за създаване на положителна социална промяна. Тяхната мисия е да предоставят финансиране, наставничество и други услуги за подкрепа, за да помогнат на социалните предприемачи да развият своите идеи и да увеличат своето въздействие.

UnLtd предлага набор от програми и услуги в подкрепа на социалните предприемачи, вкл:

Финансиране: UnLtd предоставя финансиране на социални предприемачи на всички етапи от тяхното развитие, от стартиране на ранен етап до утвърдени социални предприятия. Те предлагат първоначално финансиране, финансиране за развитие и инвестиционно финансиране, както и достъп до други източници на финансиране като безвъзмездни средства и заеми.

- **Наставничество и коучинг:** UnLtd предоставя индивидуално наставничество и коучинг на социални предприемачи, като им помага да развият своите умения и знания и да преодолеят всички предизвикателства, пред които могат да се изправят.
- **Обучение и семинари:** UnLtd предлага обучение и семинари по редица теми, включително бизнес планиране, маркетинг, набиране на средства и измерване на въздействието.
- **Възможности за работа в мрежа:** UnLtd предоставя възможности за социалните предприемачи да се свързват помежду си, както и с инвеститори, политици и други заинтересовани страни в екосистемата на социалните иновации.
- **Проучвания и прозрения:** UnLtd провежда проучвания и предоставя прозрения за социални проблеми и нововъзникващи тенденции в социалните иновации, като помага на социалните предприемачи да бъдат в течение и информирани.
- **Застъпничество и политика:** UnLtd работи, за да повлияе на политиката и да се застъпва за интересите на социалните предприемачи, като помага за създаването на по-благоприятна среда за социални иновации.

Като цяло услугите за поддръжка на UnLtd са предназначени да помогнат на социалните предприемачи на всички етапи от тяхното развитие, от стартиращи фирми на ранен етап до утвърдени социални предприятия. Като предоставят финансиране, наставничество, обучение и възможности за работа в мрежа, те помагат на социалните предприемачи да изградят устойчиви, въздействащи организации, които създават положителна социална промяна. UnLtd подкрепи хиляди социални предприемачи през годините и изигра ключова роля в насърчаването на социалните иновации в Обединеното кралство и извън него.

ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Картографирането на европейските социални инкубатори доведе до идентифицирането на няколко ключови констатации. Първо, социалните инкубатори се очертаха като мощен инструмент в борбата срещу социалното изключване, предоставяйки подкрепа и ресурси на лица, изложени на риск от маргинализация. Второ, социалното изключване произтича от разнообразен набор от лишения, като цяло произтичащи от три основни измерения: идентичности, които се отклоняват от установените норми и обичаи, специфични обстоятелства и неравностойни социално-икономически позиции. Трето, социалните инкубатори имат за цел да се справят с тези бариери, като предоставят благоприятна и подкрепяща среда за тези, които са изложени на риск от изключване чрез персонализирани програми, ресурси и менторство. Социалните предизвикателства, които анализиратите инкубатори адресират, са:

- **Бедност и безработица:** Социалните инкубатори предоставят ресурси, менторство и обучение на лица, изложени на риск от изключване, като им дават възможност да започнат собствен бизнес и да създадат възможности за работа за себе си и за другите.
- **Социално изключване и маргинализация:** Социалните инкубатори имат за цел да се справят с бариерите, които допринасят за социалното изключване, като предоставят благоприятна и подкрепяща среда за тези, които са изложени на риск от изключване, чрез персонализирани програми, ресурси и менторство.
- **Екологични предизвикателства:** Някои социални инкубатори се фокусират върху насърчаването на устойчиви и щадящи околната среда практики, като намаляване на отпадъците и насърчаване на възобновяема енергия.
- **Здраве и благополучие:** Социалните инкубатори могат да се справят с предизвикателствата, свързани със здравето и благополучието, като подкрепят инициативи, които насърчават здравословен начин на живот, психично здраве и достъп до здравни грижи.

- **Образование и развитие на умения:** Социалните инкубатори могат да осигурят обучение и ресурси на лица, които нямат достъп до образование и възможности за развитие на умения, като им дадат възможност да подобрят своята пригодност за заетост и общото благосъстояние.
- **Интеграция на бежанци:** Социалните инкубатори могат да подкрепят бежанците, като им предоставят необходимите ресурси и подкрепа за установяване и развитие на техния бизнес, като насърчават социалното включване и икономическата интеграция.

Картографирането идентифицира няколко ключови стълба за възможности за изграждане на капацитет и работа в мрежа, които са организирани в програми за социални инкубатори, които включват:

1. **Обучение и изграждане на капацитет:** Социалните инкубатори предоставят образователни програми и семинари, за да помогнат на участниците да развият основни умения за управление на социално предприятие, като най-често срещаните са бизнес планиране, маркетинг, финансово управление и измерване на въздействието.
2. **Менторство и насоки:** Опитни професионалисти, често от социалното предприемачество или нестопански сектори, предлагат насоки, съвети и подкрепа на участниците в социалния инкубатор. Това наставничество помага на предприемачите да преодоляват предизвикателствата и да вземат информирани решения, докато разработват своите проекти.
3. **Възможности за работа в мрежа:** Социалните инкубатори създават възможности за участниците да се свързват със съмишленици, потенциални партньори, инвеститори и други заинтересовани страни в екосистемата за социално въздействие. Това им помага да изградят силна мрежа за поддръжка и да си сътрудничат по проекти.

4. **Финансиране и ресурси:** Социалните инкубатори могат да осигурят първоначално финансиране, грантове или друга финансова помощ в подкрепа на развитието и растежа на социалните предприятия. Освен това те могат да предложат ресурси като офис пространство, оборудване или техническа поддръжка, за да помогнат на участниците да осъществят идеите си.
5. **Застъпничество и осведоменост:** Социалните инкубатори играят важна роля за повишаване на осведомеността относно социалното изключване и насърчаване на значението на социалните иновации. Те се застъпват за приобщаващи политики и създават възможности за диалог между политиките, социалните предприемачи и общностите в неравностойно положение. Това спомага за създаването на по-приобщаващо и справедливо общество.

В обобщение, картографирането на програмите за инкубация и обучение ни предостави ценна представа за наличните ресурси за лица, изложени на риск от изключване, и организации от третия сектор. Очевидно е, че няколко основни елемента са от решаващо значение за успешното прилагане на инкубационните инициативи. Заслужава обаче да се отбележи, че остава празнина в пейзажа на програмите за социални инкубатори, тъй като много малко интегрират цялостно тези критични елементи, като същевременно възприемат перспективата за правата на човека за лица, изправени пред изключване.

В светлината на тези констатации нашето заключение подчертава необходимостта от включване на най-добрите практики, идентифицирани в доклада, и справяне с предизвикателствата, които са идентифицирани, но остават нерешени. Това налага разработването на новаторска инкубационна програма, която може да преодолее тези пропуски и да обслужва по-добре нуждите на маргинализирани лица и организации от третия сектор.

БИБЛИОГРАФИЯ

- Aernoudt, R. (2004). Incubators: Tool for Entrepreneurship?, *Small Business Economics*, 23, 127–135 <https://doi.org/10.1023/B:SBEJ.0000027665.54173.23>
- Ashoka. (n.d.). Home. Retrieved April 17, 2023, from <https://www.ashoka.org/>
- Casanovas, G. & Bruno, A. (2013). Scaling Social Ventures: An Exploratory Study of Social Incubators and Accelerators, *Journal of Management for Global Sustainability*, 2, 173–197. <http://dx.doi.org/10.13185/JM2013.01211>
- Cuesta, J., López-Nova, B., & Niño-Zarazúa, M. (2022). *Social Exclusion Concepts, Measurement, and a Global Estimate* (Policy Research Working Paper 10097). World Bank.
- European Commission. (2021, March 4). *The European Pillar of Social Rights Action Plan*. Employment, Social Affairs, and Inclusion.
- Frota, L. (2007, 27 November). *Addressing the multi-dimensional factors of social exclusion*. International Labour Organization. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---soc_sec/documents/presentation/wcms_secsoc_4811.pdf
- Impact Hub. (n.d.). About us. Retrieved April 17, 2023, from <https://impacthub.net/about-us/>
- Lundgren, K. & Youcefi, F. (2017). Social Incubators or Social Work? Exploring Social Incubators in Mexico [Master's Thesis Jönköping University]. <https://theses.hal.science/tel-02479057/document>
- Rethink Ireland. (n.d.). Home. Retrieved April 17, 2023, from <https://rethinkireland.ie/>
- Sansone, G., Andreotti, P., Colombelli, A. & Landoni, P. (2020). Are social incubators different from other incubators? Evidence from Italy. *Technological Forecasting and Social Change*, 158, 120–132. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2020.120132>
- Sermahaj, G. (2021, 8 February). *RISE: Bringing Western Balkan Youth Together*. Youth Time Magazine. <https://youthtimemag.com/rise-bringing-western-balkan-youth-together/>
- United Nations (2016). *Leaving No One Behind: The Imperative of Inclusive Development*. <https://doi.org/10.18356/5aa151e0-en>
- UnLtd. (n.d.). About us. Retrieved April 17, 2023, from <https://www.unltd.org.uk/>
- UPSocial. (n.d.). Who are we? Retrieved April 17, 2023, from <https://www.upsocial.org/en/who-are-we>
- World Bank. (2013). *Inclusion Matters: The Foundation for Shared Prosperity*. <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-0010-8>
- Young Foundation. (n.d.). Home. Retrieved April 17, 2023, from <https://www.youngfoundation.org/>
- Yunus Social Business. (n.d.). Home. Retrieved April 17, 2023, from <https://www.yunusb.com/>